

IMAGINI ALE ÎNVIERII ÎN CONCEPȚIE PAULINĂ

MARCEL-LEON TREICA*

ABSTRACT. The resurrection is the cornerstone of the Christian faith. The entire Christian edifice represented and erected by the Church rests on the resurrection, while the church head is the resurrected Jesus Christ. This detail makes all the difference between Christianity and the other world religions. Jesus' resurrection is presented throughout the New Testament, however in this paper we propose a particular look upon it, namely through the images used by the apostle Paul to describe the resurrection of Jesus Christ that changed his life. The apostle's way of thinking is clearly influenced by his encounter with the resurrected and glorified Jesus on the road to Damascus. For Paul, the resurrection is a transformation, a form of integrity that leads to the immortality of the redeemed and their glorification.

KEY WORDS: resurrection, transformation, integrity, immortality, redemption, glorification

Introducere

Înviearea este piatra de temelie a credinței creștine. Pe ea se sprijină întregul edificiu creștin reprezentat de Biserică, al cărui cap este Isus Cristos cel înviat. Înviearea lui Cristos este și cea care face diferența dintre creștinism și celelalte religii ale lumii. Înviearea lui Isus este prezentată în întreg Noul Testament, dar în lucrarea de față ne-am propus să investigăm imaginile folosite de apostolul Pavel pentru a descrie învierea lui Cristos care i-a schimbat viața. Gândirea apostolului este clar influențată de întâlnirea sa cu Isus cel înviat și glorificat, pe drumul spre Damasc. Pentru Pavel, învierea este o transformare, o formă de integritate care duce la nemurirea celui răscumpărat, în vederea glorificării. Referiri la înviere se fac explicit în șaptesprezece cărți ale Noului Testament și implicit în majoritatea celorlalte zece, astfel că aproape toate epistolele pauline au astfel de referiri, cu excepția cărților 2 Tesaloniceni, Tit și Filimon.

* MARCEL-LEON TREICA este doctorand în teologie la Universitatea „Aurel Vlaicu“ din Arad, România. E-mail: marcu3k@gmail.com.

Este important de observat că expresia “înviere din morți” evocă un tablou mental diferit de cel produs în limba greacă prin *anastaseos nekron* (vezi Romani 1:4). În limba română se pierde întrucâtva dinamismul expresiei, din pricina faptului că moartea apare ca stare de a fi sau ca locuință a celor plecați de pe pământ, funcționând într-un fel ca substantiv abstract, la singular. În limba greacă, însă, substantivul de după *nekron* este la plural, ceea ce înseamnă că expresia *anastasis nekron* poate fi tradusă literal “învierea afară dintre cei morți” (Filipeni 3:11). Expresia grecească conține o imagine mult mai dinamică, de genul “ridicându-se din mijlocul unor trupuri” și luând natura somatică a trupului învierii. Însă este esențial să observăm că Pavel nu proclamă o “înviere a cărnii”, cum aveau să o numească unii dintre autorii creștini de după el, inclusiv Iustin Martirul și autorul cărții 2 Clement. Apostolul Pavel face distincție între *sarx* (carne) și *soma* (trup) când se referă la învierea despre înviere (Richardson 1961:134).

Este important de arătat că Pavel scoate la suprafață câteva idei diferite prin efortul său de a comunica înțelesul învierii, pe care o descrie ca mister (*musth, rion*, vezi Richardson 1951:135) în 1 Corinteni 15:51. Varietatea largă de imagini angajate se revelează în dreptul său, demonstrând limitele limbajului de atunci când trebuia să descrie ceva de nedescris. Descrierea pe care o face apostolul Pavel învierii denotă un efort, o flexibilitate a expresiei care în același timp îi fascinează și îi frustrează pe traducători și comentatori deopotrivă. Imaginile rezultate pot fi discutate sub mai multe sintagme, dar în demersul de față vom aborda cinci dintre ele.

Învierea și Transformarea

În câteva locuri, apostolul Pavel folosește limbajul transformării pentru a descrie învierea așteptată de creștini. În Filipeni 3:10, folosirea participiului verbului *symmorphizo* (“a îmbrăca aceeași formă”) apare exact în acest context: “și să-L cunosc pe El și puterea Învierii Lui, și să pot purta suferințele Lui, devenind mai mult ca El (*symmorphizomenos*) în moartea Lui.” În concluzia aceluiași capitol, imaginea este lărgită și legată direct de revelația lui Isus Cristos ca Mântuitor din cer (vezi Filipeni 3:20). În Filipeni 3:21, limbajul transformării apare de două ori: “(Isus Cristos) va schimba (*metaschematisei*) trupurile noastre de carne, să fie ca (*symmorphon*) trupul Lui de slavă.” Una dintre cele mai clare expresii ale învierii ca transformare o întâlnim în 1 Corinteni 15:51-52, unde apostolul folosește de două ori verbul *allagesometha* (vom fi schimbați) pentru a descrie comunitatea de credincioși și ce o așteaptă la *parousia* lui Isus Cristos. Transformarea viitoare este descrisă în versetul 52 ca fiind instantanee (*en atomo, en rhipe ophthalmou*): “într-o clipă, într-o clipire de ochi”. Acest limbaj transformator este mărturisit puțin diferit față de ceea ce transmit texte din epistole mai timpurii, precum 1

Tesaloniceni 4:13-18, unde metafora spațială “prinși împreună” domină întreaga acțiune, alături de *parousia*. Gillman descrie schimbarea ca reprezentare diferită, ca mișcare de la implicit la explicit, care sugerează “răpirea” din 1 Tesaloniceni 4, o imagine compatibilă pe deplin cu motivul transformării din 1 Corinteni 15 (vezi Ladd 1996: 302).

Învierea ca Integritate

În centrul extinsei sale dezbateri pe acest subiect din 1 Corinteni 15, apostolul Pavel folosește un număr de termeni contrastanți și imagini antitetice pentru a descrie în ce fel va diferi viața de după înviere de forma ei actuală. Sunt incluse aici și câteva perechi de termeni contrastanți, anume: trecător și netrecător (1 Corinteni 15:42), dezoană și glorie (1 Corinteni 15:43), slăbiciune și putere (1 Corinteni 15:43), trup de carne și trup spiritual (1 Corinteni 15:44), omul țărânei și omul cerului (1 Corinteni 15:47-49). În 1 Corinteni 15:50, apostolul Pavel așază din nou prima pereche de antonime, trecător și netrecător, când afirmă că “sângele și carnea nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu, nici ce este trecător ceea ce este netrecător.” Termenii relevanți în limba greacă (*aphtora* și *aphtarsia*) produc o imagine puternică și sunt mai nimerit traduși prin coruptibilitate, respectiv integritate. Termenul *aphtarsia* se găsește de șapte ori în Noul Testament, și mereu în scrierile pauline (vezi Romani 2:7; 1 Corinteni 15: 42, 50, 53, 54; Efeseni 6:24 și 1 Timotei 1:10), iar patru dintre cele șapte apariții din Noul Testament ale termenului înrudit, *aphthartos* (neperisabil), se găsesc tot în scrisorile lui Pavel (Romani 1:23; 1 Corinteni 9:25; 15:52 și 1 Timotei 1:17). De-a lungul unei vivide demonstrații a importanței escatologice a termenului, se arată aici și legătura strânsă dintre *aphtarsia*, *aphthartos* și învierea lui Isus Cristos (vezi Henry 1996:123).

În plus față de cazurile din discuția amplă despre înviere din 1 Corinteni 15, *aphtarsia* este în centrul atenției în contextul discuției despre învingerea morții odată cu învierea lui Isus în 2 Timotei 1:10; *aphtarsia* mai este asociată cu viața veșnică în Romani 2:7, iar *aphthartos* este folosit cu sens figurat pentru învierea trupului, limitându-se la o imagine athletică în 1 Corinteni 9:25. Printre excepții se numără Efeseni 6:24, unde termenul *aphtarsia* este folosit pentru a descrie dragostea necondiționată a creștinului pentru Cristos, și Romani 1:23 și Timotei 1:17, unde *aphthartos* este folosit ca atribut al lui Dumnezeu.

Învierea ca Nemurire

Apostolul Pavel folosește un alt termen interesant pentru a descrie învierea în 1 Corinteni 15:53b-54, spunând că natura muritoare (*to thneton*) trece în nemurire (*athanasia*). Învierea este modalitatea prin care creștinii dobândesc nemuri-

rea, iar moartea este, în imaginea poetică din Isaia 25:8, “înăbușită de biruință”. Distincția dintre *athanasia* și *aphtharsia* nu este întodeauna ușor de făcut, dar asocierea celor două cu imaginea învierii trupului este sigură. Henry (1996: 125) argumentează persuasiv că, în timp ce nemurirea (fie *athanasia*, fie *aphtharsia*) și învierea sunt strâns legate, prima este consistent prezentă ca posesie viitoare dată la *parousia* lui Isus celor care I-au aparținut. În orice caz, nemurirea și învierea sunt prezente în gândirea lui Pavel, care le vede ca idei înrudite, dar distincte. Amândouă sunt fundamentate în crezul lui Pavel ca speranță escatologică a credinciosului.

Învierea și Glorificarea

Arătarea finală a slavei lui Dumnezeu este o piesă bine stabilită în escatologia iudaică. Totodată, apostolul Pavel folosește ideea de glorificare în anumite texte pentru a descrie implicațiile învierii pentru credinciosul creștin. 1 Tesaloniceni 2:12 asociază împărăția lui Dumnezeu cu slava, în timp ce 2 Tesaloniceni 2:14 unește chemarea creștină cu viitoarea intrare în slava lui Cristos. În Romani 5:2, speranța de a lua parte la slava viitoare a lui Dumnezeu este un motiv de bucurie pentru Pavel, care în 2 Corinteni 4:17 folosește expresia poetică “greutate veșnică de slavă” (*aionion baron doxes*) pentru a descrie ce-i este pregătit credinciosului. În Romani 8:11-17 și în 2 Corinteni 4:10-18 ni se spune că atât “trupurile muritoare” (*ta thneta tasomata*), cât și “carnea muritoare” (*thnete sarx*) vor fi glorificate ca rezultat al unirii dintre Cristos și Biserica Lui (Schreiner 2020:113). În Romani 8:30, apostolul Pavel folosește câteva verbe la timpul aorist, inclusiv verbul *edoxasen* (a glorificat), pentru a proclama siguranța mântuirii pe baza unirii dintre Cristos și credincioși. Această descriere a glorificării, asociată cu învierea ca fiind în trecut, anticipează limbajul scrisorilor de mai târziu ale apostolului (Coloseni 1:27; 3:1, 4), după cum arată și Tenney (1963:103).

Învierea și Răscumpărarea Trupului

Învățătura lui Pavel despre învierea trupului provine din antropologia iudaică, în care “sufletul” (în lb. ebraică *nefeș*, în lb. greacă *psyche*) este principiul animator al vieții umane. În principal, iudeii credeau că ființele umane nu au suflete, ci sunt suflete (*Dicționar Enciclopedic de Iudaism* 2000: 751). Această temelie antropologică are implicații majore asupra doctrinei învierii, pentru că refuză să predea componenta somatică a ființei umane. Învierea implică răscumpărarea trupului fizic, deși natura somatică a existenței învierii dă orizont câtorva dintre cele mai creative expresii folosite de apostol în 1 Corinteni 15:35-49 (vezi Tenney 1963: 105). Având în vedere acest context, este perfect de înțeles de ce în Romani 8:23 sunt descrise efectele învierii ca răscumpărare finală a trupurilor noastre

(*ten apolytrosis tou somtos hemon*). O idee similară este formulată în Filipeni 3:20-21, de această dată trupul învierii (al comunității credincioșilor) fiind strâns legat de al Domnului Isus cel înviat. Alte ocazii în care este formulată ideea de răscumpărare (*apolytrosis*) în scrierile pauline, precum Romani 3:24; 1 Corinteni 1:30; Efeseni 1:7, 14; 4:30; Coloseni 1:14, trebuie privite în contextul învierii și al implicațiilor ei atât pentru omenire, cât și pentru cosmos.

Concluzii

Învierea lui Isus Cristos este motivul principal în escatologia lui Pavel, pentru că inaugurează era ce urmează să vină și reprezintă fundamentul nădejzii noastre în viitor. Viața, lucrarea și învierea lui Cristos constituie punctul care a îndreptat lumea religioasă iudaică spre o nouă ordine, cunoscută azi drept creștinismul. Învierea lui Cristos și a credinciosului în ziua de pe urmă sunt descrise de afirmația că *speranța celui din urmă se bazează pe siguranța Celui dintâi*. Este clar, așadar, că experiența apostolului Pavel de pe drumul spre Damasc l-a influențat în mod absolut, el ajungând nu doar să creadă în Cristosul înviat, ci și să-L proclame până la sfârșitul vieții. Învierea, indiferent de imaginea ei, reprezintă un eveniment unic în istoria umanității, este realizată de Cristos și așteptată escatologic de toți cei credincioși.

Bibliografie

- Dicționar Enciclopedic de Iudaism* (2000). București: Hasefer.
- Henry CFH (1996) *Dumnezeu, revelație și autoritate*. Volumul 3. Oradea: Cartea Creștină.
- Ladd EG (1996) *A Theology of The New Testament*. Grand Rapids, MI: Eerdmans.
- Richardson A (1961) *An Introduction to the Theology of the New Testament*. London: SCM Press.
- Schreiner TR (2020) *Paul, Apostle of God's Glory in Christ: A Pauline Theology*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press.
- Tenney MC (1963) *The Reality of the Resurrection*. New York, NY: Harper and Row.